

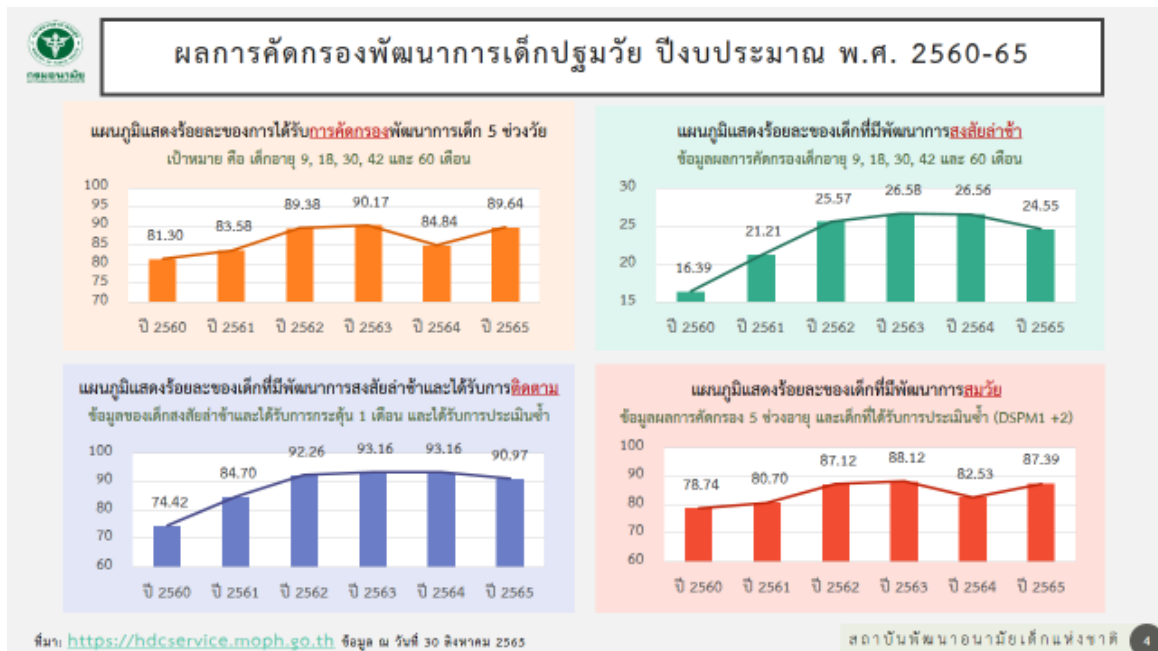
**ผลการวิเคราะห์ความผูกพันของภาคีเครือข่ายต่อการนำคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ
เด็กปฐมวัย (DSPM) และบริการของกรมอนามัยไปใช้ประโยชน์
สถานการณ์และการดำเนินงาน รอบที่ ๑ (ตุลาคม ๒๕๖๕ – กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖)**

จากนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยตามช่วงวัย โดยให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม รวมถึงองค์กรหลักอื่นๆ ร่วมรับผิดชอบช่วยกันขับเคลื่อนนโยบายเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, ๒๕๖๑) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๒) ทั้งได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะทางสมอง ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะสังคมที่เหมาะสม ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ พร้อมทั้งผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง กระทรวงสาธารณสุขนั้น มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสุขภาพของประชาชน โดยการจัดให้มีระบบบริการสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ ได้มีการจัดระบบบริการสุขภาพออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ บริการระดับปฐมภูมิ (Primary Care) บริการ ระดับทุติยภูมิ (Secondary Care) และบริการระดับตติยภูมิ (Tertiary Care) โดยมุ่งหวังให้บริการแต่ละระดับ มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน และเชื่อมโยงกันด้วยระบบส่งต่อ (Referral System) เพื่อให้สามารถจัดบริการ สุขภาพที่มีคุณภาพ มีศักยภาพรองรับปัญหาทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มีความซับซ้อนในระดับพื้นที่ได้ สำหรับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเด็ก ๐-๕ ปี เน้นการส่งเสริมสุขภาพใน ๔ ด้าน ดังนี้ คือ ด้านโภชนาการและการเจริญเติบโต พัฒนาการ ทันตสุขภาพ และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ในปี ๒๕๕๘ กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินงานโดยบูรณาการร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อเน้นการเฝ้าระวัง ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิด-๕ ปี เริ่มตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ตั้งเป้าหมายให้เด็กไทยทุกคน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้อง มีมาตรฐานอย่างเท่าเทียม ซึ่งในช่วงปฐมวัยหรือ ๖ ปีแรกของชีวิต เป็นช่วงที่เด็กต้องได้รับการดูแลจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้าน รวมถึงครอบครัว ชุมชน ตลอดจนบูรณาการแผนงานของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในการนำคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ไปใช้เพื่อเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในทุกช่วงวัย เมื่อมีความผิดปกติเกิดขึ้นก็จะสามารถค้นพบและแก้ไขได้ทันเวลาที่

สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัย

สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ มีแนวโน้มการคัดกรองและมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มสูงขึ้น แต่ปลายปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ มีการระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ มีมาตรการเว้นระยะห่างและงดกิจกรรมที่ต้องสัมผัสระหว่างกัน ส่งผลกระทบให้การเข้าถึงระบบคัดกรองลดลง และการที่เด็กปฐมวัยเข้ารับบริการน้อยทำให้การค้นพบเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยได้น้อย ขณะที่ในปี ๒๕๖๕ การเข้าถึงระบบคัดกรอง

และพัฒนากการสมวัยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ แต่ยังคงพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการต่ำกว่าเป้าหมาย (ค่าเป้าหมายร้อยละ ๙๐) อาจเนื่องมาจาก ผลจากการถ่ายโอน รพ.สต. ซึ่งมีภารกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ สู้ภัยครปครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้การดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาการเด็กปฐมวัย และการเข้าถึงการคัดกรองพัฒนาการของเด็กปฐมวัยลดลง ดังภาพที่ ๑ และจากการสุ่มสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทุกๆ ๓ ปี พบว่า เด็กมีพัฒนาการสมวัยมีแนวโน้มลดลง (ปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๗๖.๗๘ ปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๕๓.๑)

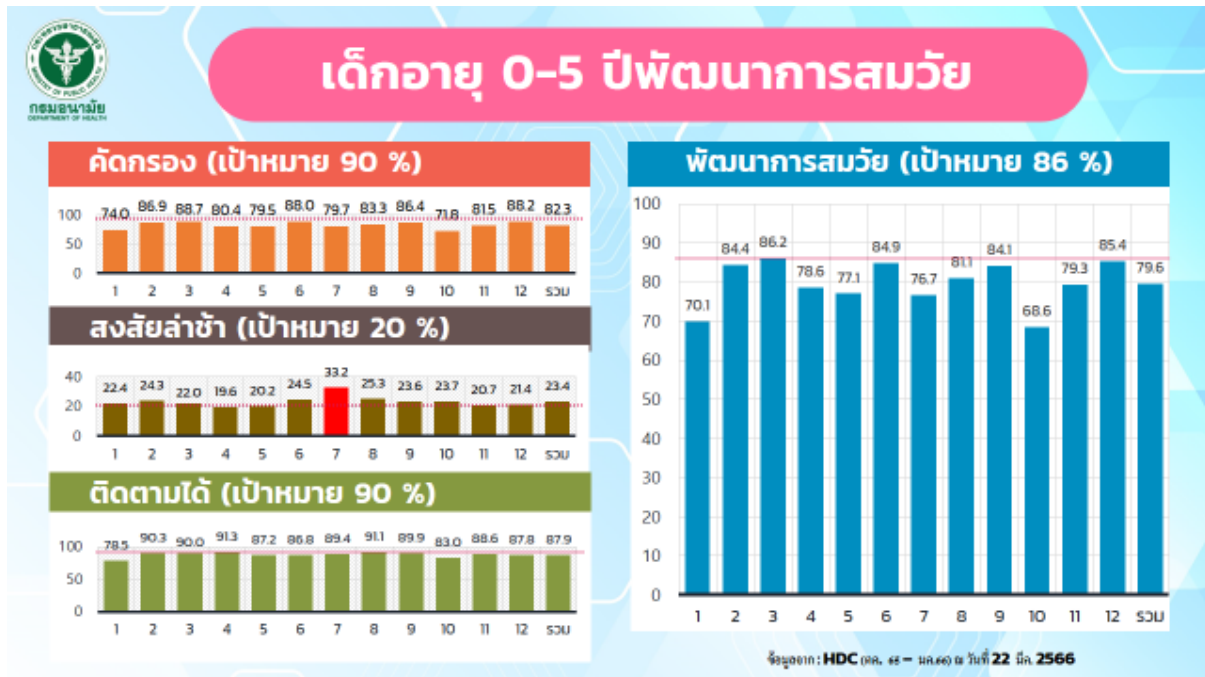

ภาพที่ ๑ ผลการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕

การขับเคลื่อนงานด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) เน้นการเข้าถึงบริการให้เด็กได้รับโอกาสในการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการ โดยผลักดันให้มีการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านการใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ ตั้งแต่เริ่มต้นและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในทุกช่วงวัย ในรอบ ๕ เดือนแรก (ตุลาคม ๒๕๖๕ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖) พบว่า ความครอบคลุมเท่ากับ ร้อยละ ๘๒.๓ เด็กที่ติดตามได้ภายใน ๓๐ วัน เท่ากับ ๘๗.๙ สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ ๒๓.๔ (ภาพที่ ๒ : ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ มี.ค.๖๖) ส่วนการส่งต่อเด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการคัดกรองด้วย TIDA๔1 หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น ส่วนใหญ่เด็กมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้า ทั้งการใช้ภาษาและการเข้าใจภาษา และส่งต่อกรมสุขภาพจิต จำนวน ๑,๐๑๘ ราย เพื่อเข้าสู่การกระตุ้นพัฒนาการด้วย TIDA๔1 และส่งเสริมพัฒนาการเด็กและสร้างวินัยเชิงบวกโดยใช้ โปรแกรม Triple-p : Preschool Parenting Program ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมต่อไป

การขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระดับเขตในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (รอบ ๕ เดือนแรก ตุลาคม ๒๕๖๕ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖) พบว่า ทุกเขตมีผลการดำเนินงานด้านความครอบคลุมของการคัดกรองการติดตามและพัฒนาการสมวัย ต่ำกว่าเป้าหมาย โดยแนวโน้มผลการดำเนินงานลดต่ำลงในทุกเขต เนื่องจากเป็นผลจากการถ่ายโอน รพ.สต. ซึ่งมีภารกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ สู้ภัยครปครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้

การดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาการเด็กปฐมวัย และการเข้าถึงการคัดกรองพัฒนาการของเด็กปฐมวัยลดลง (ภาพที่ ๒)

ภาพที่ ๒ ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระดับเขต

สถานการณ์ความผูกพันของภาคีเครือข่ายต่อการนำคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และบริการของกรมอนามัยไปใช้ประโยชน์

สถานการณ์ในรอบ ๕ เดือนแรก (ตุลาคม ๒๕๖๕ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖) จากแบบสอบถามความผูกพันของภาคีเครือข่ายที่ใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual; DSPM) ซึ่งมีข้อความวัดระดับความรู้สึกที่ได้จากการนำคู่มือ DSPM ไปใช้ รวมถึงการนำไปสู่การบอกต่อ เชิญชวน อธิบายหรือสอนให้บุคคลอื่นนำไปใช้ต่อ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๒ โดยส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๖ รองลงมาคือปริญญาโท ร้อยละ ๙.๖ โดยส่วนมากเป็นบุคลากรในสังกัดกรมอนามัย คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒ รองลงมาคือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗ และโรงพยาบาล ร้อยละ ๑๗.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๗๕ และรองลงมาเป็นนักวิชาการสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยความผูกพันในภาพรวม เท่ากับ ๔.๕๐ คะแนน แปลความหมายได้ว่า มีความผูกพันระดับมาก (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ ความผูกพันต่อคู่มือ DSPM

ความผูกพันต่อคู่มือ DSPM	ระดับความผูกพัน										รวมเป็นคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความผูกพัน
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
๑. ท่านมีความเชื่อมั่นในคู่มือ DSPM ว่ามีความชัดเจน น่าเชื่อถือ และเหมาะสม	๒๘	๕๓.๘	๒๔	๔๖.๒	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๖	๔.๕๔	มากที่สุด
๒. ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อคู่มือ DSPM	๒๖	๕๐.๐	๒๕	๔๘.๑	๑	๑.๙	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๓	๔.๔๘	มาก
๓. ท่านมีความเต็มใจและยินดีที่จะบอกกับผู้อื่นในการใช้คู่มือ DSPM	๒๙	๕๕.๘	๒๓	๔๔.๒	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๗	๔.๕๖	มากที่สุด
๔. ท่านจะแนะนำญาติ/เพื่อน/ผู้อื่นให้ใช้คู่มือ DSPM	๒๘	๕๓.๘	๒๔	๔๖.๒	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๖	๔.๕๔	มากที่สุด
๕. ท่านภูมิใจที่ได้ยินบุคคลอื่นกล่าวถึงคู่มือ DSPM ในทางที่ดี	๒๖	๕๐.๐	๒๖	๕๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๔	๔.๕๐	มาก
๖. เมื่อมีผู้กล่าวถึงคู่มือ DSPM ในเชิงลบท่านยินดีที่จะชี้แจง/อธิบายในส่วนของข้อมูลที่ถูกต้อง	๒๔	๔๖.๒	๒๖	๕๐.๐	๒	๓.๘	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๐	๔.๔๒	มาก
๗. ท่านรู้สึกภูมิใจที่ได้ใช้คู่มือ DSPM	๒๖	๕๐.๐	๒๕	๔๘.๑	๑	๑.๙	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๓	๔.๔๘	มาก
๘. ท่านรู้สึกพึงพอใจในการใช้คู่มือ DSPM ในการทำงาน	๒๖	๕๐.๐	๒๕	๔๘.๑	๑	๑.๙	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒๓๓	๔.๔๘	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม												๔.๕๐	มาก

แนวโน้มผู้เข้าเรียนหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผ่านระบบ MOOC ANAMAI

ข้อมูลผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในระบบเรียนออนไลน์ กรมอนามัย (MOOC ANAMAI) ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๕ มีดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้เรียนสำเร็จภาคทฤษฎี จำนวน ๘๘๑ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ครู/อาจารย์ร้อยละ ๔๒ รองลงมาคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ ๑๙ และนิสิต/นักศึกษาร้อยละ ๑๓

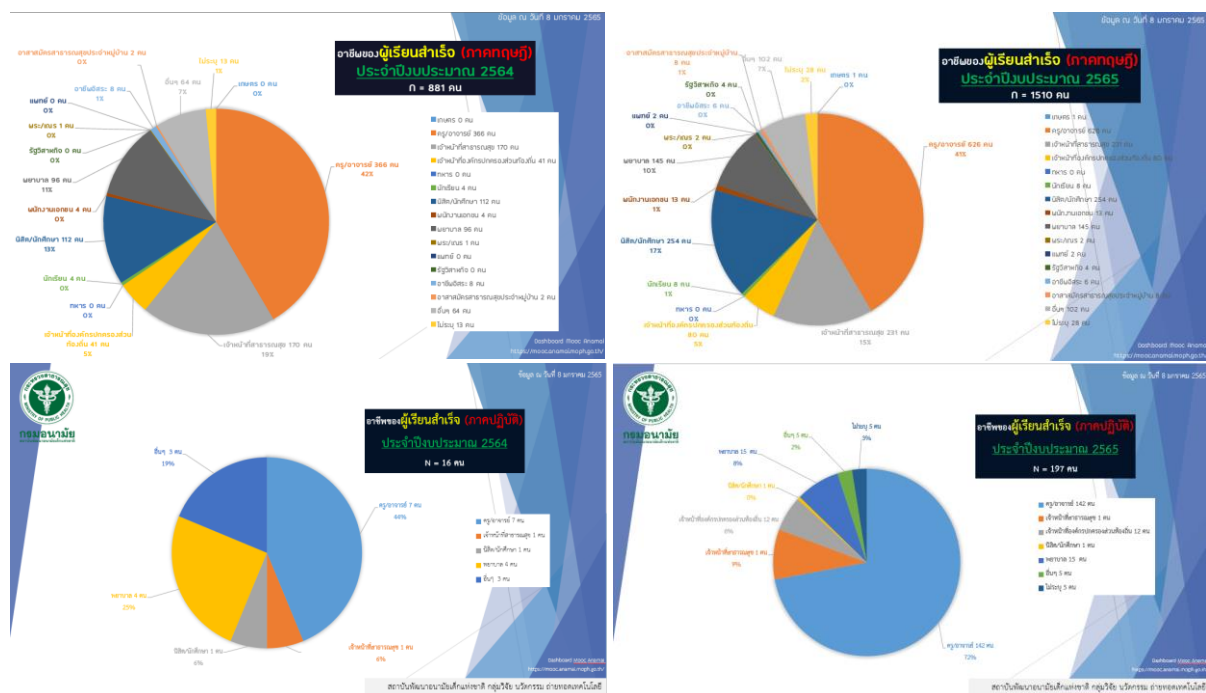
มีผู้เรียนสำเร็จภาคปฏิบัติ จำนวน ๑๖ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ครู/อาจารย์ร้อยละ ๔๔ รองลงมาคือ พยาบาลร้อยละ ๒๕ และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ ๑๙

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ผู้เรียนสำเร็จภาคทฤษฎีจำนวนทั้งหมด ๑,๕๑๐ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ครู/อาจารย์ร้อยละ ๔๑ รองลงมาคือนิสิต/นักศึกษาร้อยละ ๑๗ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ ๑๕ มีผู้เรียนสำเร็จภาคปฏิบัติ จำนวน ๑๙๗ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ครู/อาจารย์ร้อยละ ๗๒ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ ๙ และพยาบาลร้อยละ ๘

ซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ -๒๕๖๕ ผู้เรียนสำเร็จภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ประกอบอาชีพครู/อาจารย์ มีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้มีการขับเคลื่อนงานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการส่งเสริมและผลักดันให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยปฏิบัติตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งมีหน่วยงานส่วนภูมิภาค (ศูนย์อนามัย) เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริม/ดูแล/ให้คำแนะนำสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแต่ละพื้นที่เขตสุขภาพ

ในผู้ที่ประกอบอาชีพพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละจำนวนผู้เรียนสำเร็จมีแนวโน้มลดลง ทั้งหลักสูตรภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลมาจากที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ที่เบาบางลง จึงสามารถจัดอบรมในรูปแบบ onsite เพิ่มขึ้น ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ซึ่งหลักสูตรมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ทั้งนี้ จำนวนผู้เข้าเรียนและจำนวนผู้สำเร็จหลักสูตรมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งหลักสูตรภาคทฤษฎี และหลักสูตรภาคปฏิบัติ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์หลักสูตรมากยิ่งขึ้น และมีการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่พยาบาลและบุคลากรทางสาธารณสุข รวมทั้ง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ให้เห็นความสำคัญในการเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้คู่มือ DSPM

ภาพที่ ๓ อาชีพของผู้เรียนสำเร็จ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

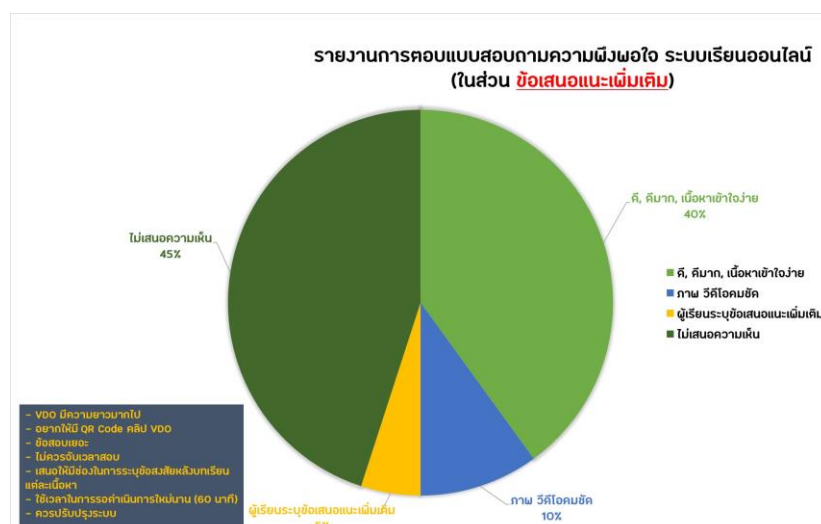
ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ต่อหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในระบบ MOOC ANAMAI พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้ตอบแบบประเมิน มีระดับความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรในภาพรวมระดับมากที่สุด ร้อยละ ๕๖ รองลงมาคือพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ ๓๙

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ผู้ตอบแบบประเมิน มีระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมระดับมากที่สุด ร้อยละ ๕๘ รองลงมาคือพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ ๓๖

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมร้อยละ ๕ ของผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้ ความยาวของสื่อวีดิโอยังไม่เหมาะสม การทดสอบหลังบทเรียน ช่องทางสอบถามข้อสงสัยเพิ่มเติม และการปรับปรุงระบบ MOOC ANAMAI ให้มีความเสถียรมากยิ่งขึ้น (ภาพที่ ๕)

ภาพที่ ๔ ความพึงพอใจในภาพรวมต่อหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผ่านระบบ MOOC ANAMAI ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

ภาพที่ ๕ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผ่านระบบ MOOC ANAMAI ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

ปัญหา อุปสรรคของเจ้าหน้าที่และพ่อแม่ ผู้ปกครองในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)

๑. ปัญหาอุปสรรคของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองมีปัญหาอุปสรรคในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ในลำดับแรก คือ เรื่องความสะดวกและเวลาที่ใช้ในการประเมิน/ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และเรื่องไม่สามารถประเมิน/ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ต่อเนื่อง เนื่องจากไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเอง ให้ปู่ย่า ตายาย ช่วยเลี้ยง ซึ่งจะเห็นได้ว่ามารดาหลังคลอดส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าไม่สะดวกในการฝึกทักษะการใช้คู่มือ DSPM อาจเนื่องจาก มารดาหลังคลอด ร้อยละ ๗๕.๕ ได้รับการฝึกทักษะฯ ในช่วง ๑-๒ วันแรกหลังคลอด ยังมีอาการ อ่อนเพลียจากการคลอด เจ็บแผลผ่าตัดคลอด และมีความกังวลในการดูแลลูกที่เพิ่งคลอด จึงทำให้เกิดความไม่ สะดวกและไม่พร้อมฝึกปฏิบัติในขณะนั้น ส่วนในเรื่องไม่สามารถประเมิน/ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ต่อเนื่อง เนื่องจากไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเอง ให้ปู่ย่า ตายาย ช่วยเลี้ยง อาจเนื่องจากการมารดาหลังคลอด ร้อยละ ๘๕.๙ อยู่ในช่วงอายุ ๒๐-๔๐ ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยทำงาน จำเป็นต้องกลับไปทำงานหลังจากคลอดบุตร จึงไม่ได้เลี้ยงดูบุตร ด้วยตนเอง โดยให้ปู่ย่าหรือตายายเลี้ยงซึ่งไม่มีความรู้และทักษะในการใช้คู่มือ DSPM ในการส่งเสริมพัฒนาการ ที่ต่อเนื่องเมื่อกลับไปอยู่บ้าน และในขณะที่อยู่โรงพยาบาลผู้เลี้ยงดูหลักซึ่งได้แก่ ปู่ย่าหรือตายายไม่ได้เข้ารับการฝึกทักษะพร้อมกับมารดาหลังคลอด

๒. ปัญหาอุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีปัญหาอุปสรรคในการใช้คู่มือ DSPM มากที่สุด คือ เรื่องเจ้าหน้าที่หลังคลอดส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะการสอนฝึกปฏิบัติการใช้คู่มือ DSPM อาจเนื่องจากที่ผ่านมา มีนโยบายให้เด็กแรกเกิดทุกคนได้รับคู่มือ DSPM ทุกราย โดยการแจกและให้คำแนะนำการใช้คู่มือ DSPM ที่ตึกหลังคลอด แต่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขในการใช้คู่มือ DSPM เพื่อเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉพาะใน ส่วนแผนกเด็กสุขภาพดีและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในส่วนงานส่งเสริมสุขภาพเท่านั้น เจ้าหน้าที่ตึกหลังคลอดจึงถือเป็นกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขที่ยังไม่ได้รับพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้คู่มือ DSPM เพื่อเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ในขณะที่ ร้อยละ ๗๐.๓ ของเด็กปฐมวัยได้รับคู่มือ DSPM จาก ตึกหลังคลอด (ประชากรณ จังพานิข, ๒๕๖๓) จึงทำให้เป็นอุปสรรคปัญหาสำคัญในการดำเนินงานที่จะต้อง ได้รับการพัฒนาต่อไป สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัยจึงได้วางแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าวโดยได้นำ ตัวชี้วัด ความผูกพันของภาคีเครือข่ายต่อการนำคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และบริการของกรมอนามัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการดำเนินงานดังกล่าว

ปัญหา อุปสรรค ในการเข้าเรียนหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านระบบ MOOC ANAMAI

ความไม่เสถียรของระบบ MOOC ANAMAI ปัญหาที่ระบบไม่ตอบสนอง และเกิดความล้มเหลวบนเซิร์ฟเวอร์บ่อยครั้ง ทำให้มีผู้เรียนจำนวนมาก โทรศัพท์มาแจ้งปัญหาเรื่องไม่สามารถเข้าเรียนได้ และยังพบปัญหาในการวางโครงสร้างระบบ มีการจำกัดจำนวนสิทธิแอดมิน ทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับภูมิภาค (ศูนย์อนามัย) ไม่สามารถบริหารจัดการผู้เข้าเรียนในเขตสุขภาพของตนเองได้

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไป

จากการสำรวจความพึงพอใจต่อหลักสูตร มีข้อเสนอแนะที่สามารถนำมาพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผ่านระบบ MOOC ANAMAI ดังนี้

๑. การเพิ่ม QR Code วิดีโอการประเมินพัฒนาการเด็ก ๕ ช่วงอายุคัดกรอง
๒. เพิ่มช่องทางสำหรับสอบถามปัญหา/ข้อสงสัยจากบทเรียน
๓. เสนอปัญหา อุปสรรค ต่อผู้บริหารในการพัฒนา/ปรับปรุง เซิร์ฟเวอร์เพื่อรองรับข้อมูลการใช้งานที่เพิ่มขึ้น